

Okruhy ke SZZ – Speciální pedagogika (Specializace 2 – oftalmopedie)

Okruh SZZ: 1	Aplikační a portfoliový úkol	Vybraná literatura
<p>Speciálněpedagogické poradenství v oblasti tyflopédie/ oftalmopedie (možnosti poradenství dle věku, zaměření na dílčí oblasti podpory a intervence)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Specifikujte poradenské služby pro osoby s postižením zraku. • Jaké jsou nabízeny možnosti poradenské podpory pro osoby s postižením zraku dle věku? • Specifikujte na konkrétním příkladu přínos poradenské podpory a plánované intervence u dítěte/ žáka s postižením zraku (např. v raném věku) 	<p>NOVOSAD, L. (2009). Poradenství pro osoby se zdravotním a sociálním znevýhodněním: základy a předpoklady dobré poradenské praxe. Vyd. 1. Praha: Portál.</p> <p>Opatřilová, D. (2006). Pedagogicko- psychologické poradenství a intervence v raném a předškolním věku u dětí se speciálními vzdělávacími potřebami. 1.vyd. Tišnov.: SURSUM.</p> <p>Vítková, M. (2004). Otázky speciálně pedagogického poradenství. 2. vyd. Brno: MSD, spol. s.r.o.</p>

Okruh SZZ: 2	Aplikační a portfoliový úkol	Vybraná literatura
<p>Osobnost člověka s postižením zraku (vliv těžkého zrakového postižení na psychické procesy, vrozené a získané postižení)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Uveďte, jak ovlivňuje těžké zrakové postižení psychické procesy. • Jakým způsobem ovlivňuje kvalitu života vrozené a získané postižení zraku? Ve kterých oblastech života? 	<p>Opatřilová, D. (2006). Pedagogicko- psychologické poradenství a intervence v raném a předškolním věku u dětí se speciálními vzdělávacími potřebami. 1.vyd. Tišnov.: SURSUM.</p> <p>Vágnerová, M. (1995). Oftalmopsychologie dětského věku. Praha: Karolinum.</p>

Okruh SZZ: 3	Aplikační a portfoliový úkol	Vybraná literatura
<p>Podpora člověka s postižením zraku v oblasti specifických kompetencí (samostatný pohyb a</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Vymezte specifické kompetence osob s postižením zraku 	<p>Vítková, M. (2004). Otázky speciálně pedagogického poradenství. 2. vyd. Brno: MSD, spol. s.r.o.</p>

orientace v prostoru, Braillovo písmo, užívání speciálních pomůcek)	<ul style="list-style-type: none"> • Jakým způsobem jsou připravovány osoby se zrakovým postižením na čtení a psaní bodového písma? (vrozené/ získané postižení) • Uveďte zásady samostatného pohybu a prostorové orientace nevidomého/ slabozrakého člověka • Uveďte konkrétní příklady úpravy prostředí pro bezpečný pohyb nevidomého/ slabozrakého žáka ve škole 	<p>Růžičková, V., Kroupová, K. (2017). Pohled na samostatný pohyb a prostorovou orientaci osob se zrakovým postižením. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.</p> <p>Bubeníčková, H., Karásek, P., Pavlíček, R. (2012). Kompenzační pomůcky pro uživatele se zrakovým postižením. Brno: TyfloCentrum Brno.</p>
---	--	---

Okruh SZZ: 4	Aplikační a portfoliový úkol	Vybraná literatura
Učitel žáka se zrakovým postižením	<ul style="list-style-type: none"> • Popište osobnost pedagoga vzdělávajícího žáka se speciálními vzdělávacími potřebami/ se zrakovým postižením • Jaké kompetence by měl mít učitel žáka s postižením zraku? Uveďte dle zvoleného stupně vzdělávání • Učitel žáka s postižením zraku v kontextu spolupráce 	<p>Hamadová, P., Květoňová, L., Nováková, Z. (2007). Oftalmopedie: texty k distančnímu vzdělávání. 2. vyd. Brno: Paido.</p> <p>Finková, D., Ludíková, L., Růžičková, V. (2007). Speciální pedagogika osob se zrakovým postižením. 1. vyd. Olomouc, UP v Olomouci</p>

Okruh SZZ: 5	Aplikační a portfoliový úkol	Vybraná literatura
Speciálně pedagogická diagnostika u žáků se zrakovým postižením a více vadami (funkční vyšetření zraku, diagnostika ostatních smyslů, diagnostika psychosociální).	<ul style="list-style-type: none"> • Charakterizujte oblasti diagnostiky zrakového vnímání u žáků s postižením zraku podle zrakových funkcí. 	<p>Baslerová, P. (2007). Katalog posuzování míry speciálních vzdělávacích potřeb - část II. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.</p> <p>Kucharská, A. et al. (2007). Obligatorní diagnózy a obligatorní diagnostika ve speciálněpedagogických</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Vysvětlete, co znamená funkční vyšetření zraku, na co je zaměřeno a jakými nástroji diagnostiku provádíme? • Jací odborníci se podílejí na diagnostice zrakového vnímání? • Popište specifickou úlohu zrakového terapeuta v diagnostice smyslového vnímání a následné intervenci u osob s kombinovaným postižením různého věku. 	<p>centrech. Praha: Institut pedagogicko psychologického poradenství ČR.</p> <p>Moravcová, D. (2004). Zraková terapie slabozrakých a pacientů s nízkým vizem. Vyd. 1. Praha: Triton, 2004.</p> <p>Přinosilová, D. Diagnostika ve speciální pedagogice: texty k distančnímu vzdělávání. Brno: Paido.</p> <p>Nováková, Z. (2012). Funkční vyšetření zraku a metody rozvoje zrakového vnímání v rané intervenci u dětí se zrakovým nebo kombinovaným postižením. In Opatřilová, D., Nováková, Z. (Eds.), Raná podpora a intervence u dětí se zdravotním postižením: Early support and intervention for children with disabilities. Brno: MU.</p> <p>Röderová, P. (2019). Speciálněpedagogická diagnostika oftalmopedická. Elektronická publikace. Dostupné na www: https://munispace.muni.cz/library/catalog/book/1622</p>
--	---	---

Okruh SZZ: 6	Aplikační a portfoliový úkol	Vybraná literatura
<p>Žák se zrakovým postižením – specifika edukace a přístupů</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Specifika edukace žáků s postižením zraku dle stupně vzdělávání – uveďte na konkrétním příkladu • Žák s postižením zraku a jeho vzdělávací potřeby v kontextu třídy – popište základní doporučení pro pedagogickou práci se žákem s postižením zraku (příprava na výuku, zadávání úkolu, realizace úkolu, hodnocení apod.). Uveďte konkrétní příklad. 	<p>Janková, J. (2020). Katalog podpůrných opatření: dílčí část: pro žáky s potřebou podpory ve vzdělávání z důvodu zrakového postižení a oslabení zrakového vnímání. 2., přepracované a rozšířené vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.</p> <p>Röderová, P. (2015). Edukace osob se zrakovým postižením v osobnostním pojetí. 2015. vyd. Brno: MU.</p>

Okruh SZZ: 7	Aplikační a portfoliový úkol	Vybraná literatura
Škola a školní prostředí vzdělávající žáka s postižením zraku	<ul style="list-style-type: none"> • Vymezte termín klima školy/třídy. Jakým způsobem můžeme podpořit klima třídy pro přijetí žáka s postižením? • Uveďte materiální a personální opatření potřebná pro vzdělávání žáka s postižením zraku. 	<p>Janková, J. (2020). Katalog podpůrných opatření: dílčí část: pro žáky s potřebou podpory ve vzdělávání z důvodu zrakového postižení a oslabení zrakového vnímání. 2., přepracované a rozšířené vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.</p> <p>Röderová, P. (2015). Edukace osob se zrakovým postižením v osobnostním pojetí. 2015. vyd. Brno: MU.</p>

Okruh SZZ: 8	Aplikační a portfoliový úkol	Vybraná literatura
Inkluzivní prostředí a žák s postižením zraku	<ul style="list-style-type: none"> • Uveďte předpoklady a podmínky pro efektivní vzdělávání žáka s postižením zraku v inkluzivní škole. • Charakterizujte možný přínos společného vzdělávání pro žáka s postižením zraku a případná rizika • Jmenujte, kdo nabízí poradenství školám vzdělávajícím žáky se zrakovým postižením. 	<p>Finková, D., Langer, J. (2014). Determinanty inkluze osob se zdravotním postižením. 1. vydání. Olomouc UP v Olomouci.</p> <p>Janková, J. (2020). Katalog podpůrných opatření: dílčí část : pro žáky s potřebou podpory ve vzdělávání z důvodu zrakového postižení a oslabení zrakového vnímání. 2., přepracované a rozšířené vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.</p> <p>Vrubel, M. (2015). Facilitátory a bariéry školní a sociální inkluze osob se zrakovým postižením. Brno: MU.</p>

Okruh SZZ: 9	Aplikační a portfoliový úkol	Vybraná literatura
Komunikace osob s těžkým zrakovým postižením (specifika komunikace u osob s těžkým postižením zraku. Braillovo písmo – česká sada Braillova písma, pomůcky pro výuku a zápis Braillova písma, výuka Braillova písma u dětí a u	<ul style="list-style-type: none"> • Uveďte, prosím specifika komunikačních schopností a jejich vývoje u dětí s těžkým postižením zraku. 	<p>Finková, D., Ludíková, L., Růžičková, V. (2007). Speciální pedagogika osob se zrakovým postižením. 1. vyd. Olomouc: UP</p>

<p>osob se získaným postižením zraku, specifika výuky u osob s více vadami).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Charakterizujte, jakým způsobem probíhá tzv. předbraillovská příprava a proč je významná. • Popište výuku bodového písma – čtení a zápis – na základní škole. • Uveďte odlišnosti výuky čtení a psaní Braillova písma u dětí a u dospělých se získaným těžkým postižením zraku. • Charakterizujte Braillovo písmo – historický kontext, současné užívání a možnosti zápisu. 	<p>Hamadová, P., Květoňová, L., Nováková, Z. (2007). Oftalmopedie: texty k distančnímu vzdělávání. 2. vyd. Brno: Paido</p> <p>Jesenský, J. (1992). Metodika výcviku čtení a psaní nevidomých. 2. vyd. Praha: Aeterna.</p> <p>Smýkal, J. (1994). Pohled do dějin slepeckého písma. Praha: Česká unie nevidomých a slabozrakých.</p>
--	--	--

Okruh SZZ: 10	Aplikační a portfoliový úkol	Vybraná literatura
<p>Problematika okruhu osob se zrakovým postižením jako součást komplexu více vad (vymezení a variabilita skupiny osob s postižením, etiologie, syndromy, prevalence).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Vymezte, prosím, okruh osob se zrakovým postižením se současným postižením více vadami. • Charakterizujte vliv postižení zraku na psychické procesy. Jak ovlivní postižení zraku možnosti rozvoje dítěte s kombinovaným postižením? Uveďte na příkladu. • Popište možnosti podpory a intervence u této cílové skupiny. • Uveďte, se kterými poradenskými subjekty a institucemi mohou spolupracovat rodiče dítěte se souběžným postižením zraku a více vadami 	<p>Opatřilová, D. (2016). Edukace osob s těžkým postižením a souběžným postižením více vadami. 2. dotisk 1. vyd. Brno: MU.</p> <p>Kudelová, I., Květoňová, L. (1996). Malé dítě s těžkým poškozením zraku. Brno: Paido.</p> <p>Květoňová – Švecová, L., Madlener, L., Řehůřek, J., Vítková, M. (1999). Možnosti reedukace zraku při kombinovaném postižení. Brno: Paido.</p> <p>Nielsenová, L. (1998). Učení zrakově postižených dětí v raném věku. Praha: ISV.</p> <p>Opatřilová, D., Nováková, Z. (2012). Raná podpora a intervence u dětí se zdravotním postižením. 1. vyd. Brno: MU.</p> <p>Vágnerová, M. (1995). Oftalmopsychologie dětského věku. Praha: Karolinum.</p> <p>Kowalik, S., Baňka, A. (2000). Perspektivy rehabilitace hluchoslepých. Praha: Wagner Press.</p>

Okruh SZZ: 11	Aplikační a portfoliový úkol	Vybraná literatura
Žák s oslabeným viděním ve škole (možnosti podpory a vzdělávání, poradenství, specifika edukace, úprava prostředí)	<ul style="list-style-type: none"> • Jakým způsobem upravujeme text pro žáka s postižením zraku v pásmu slabozrakosti? • Uveďte doporučení pro úpravu prostředí třídy/školy pro slabozrakého žáka. • Specifikujte vzdělávací potřeby žáka s oslabeným viděním – dle zvoleného stupně vzdělávání • Jmenujte speciální pomůcky pro vzdělávání žáka 1. stupně ZŠ, 2. stupně ZŠ, SŠ a VŠ 	<p>Moravcová, D. (2007). Zraková terapie slabozrakých: jak efektivně využít slabý zrak. 1. vyd. Praha: Triton</p> <p>Rödrová, P. (2013). Specifika ve vzdělávání žáků se zrakovým postižením. In Bartoňová, M., Vítková, M. et al. Specifika ve vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v inkluzivním prostředí základní školy. 1. vydání. Brno: MU.</p>

Okruh SZZ: 12	Aplikační a portfoliový úkol	Vybraná literatura
Nevidomý žák ve škole (možnosti podpory a vzdělávání, poradenství, specifika edukace, úprava prostředí)	<ul style="list-style-type: none"> • Specifikujte vzdělávací potřeby nevidomého žáka – dle zvoleného stupně vzdělávání • Popište způsoby práce s textem a přístupem k informacím nevidomého žáka • Vyjmenujte speciální pomůcky, které bude potřebovat ve škole nevidomý žák – uveďte konkrétní příklad na vybraném stupni vzdělávání • V 	<p>Rödrová, P. (2013). Specifika ve vzdělávání žáků se zrakovým postižením. In Bartoňová, M., Vítková, M. et al. Specifika ve vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v inkluzivním prostředí základní školy. 1. vydání. Brno: MU.</p>

Okruh SZZ: 13	Aplikační a portfoliový úkol	Vybraná literatura
Edukace a proces učení u žáka s postižením zraku (specifika edukace se zaměřením na stupně vzdělávání, podpora procesu učení)	<ul style="list-style-type: none"> • Uveďte, jakými konkrétními způsoby můžeme podpořit názornost v procesu učení žáků s postižením zraku (slabozraký žák/ nevidomý žák) 	<p>Opatřilová, D. (2016). Edukace osob s těžkým postižením a souběžným postižením více vadami. 2. dotisk 1. vyd. Brno: MU.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Jakými pomůckami a způsoby lze podpořit kompenzační smysly u dětí a žáků s těžkým postižením zraku? • Specifikujte na konkrétním příkladu, jak může pedagog podpořit metodami práce zvládnutí a zapamatování učiva 	Rödrová, P. (2013). Specifika ve vzdělávání žáků se zrakovým postižením. In Bartoňová, M., Vítková, M. et al. Specifika ve vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v inkluzivním prostředí základní školy. 1. vydání. Brno: MU.
--	---	---

Okruh SZZ: 14	Aplikační a portfoliový úkol	Vybraná literatura
Podpora u dětí s těžkým zrakovým postižením a více vadami – (metoda aktivního učení Lilli Nielsen, zraková stimulace, rozvoj kompenzačních smyslů ad.).	<ul style="list-style-type: none"> • Vymezte metodu aktivního učení dle L. Nielsen a její přínos pro vývoj dětí s kombinovaným postižením. • Specifikujte možnosti podpory dítěte se zrakovým postižením v kombinaci s jiným typem postižením v raném věku. • Jak můžeme hravým způsobem rozvíjet smysly u dítěte s postižením zraku a více vadami v raném a v předškolním věku? • Jmenujte doporučení pro úpravu hraček, pomůcek a prostředí pro podporu vývoje dítěte se zrakovým postižením a více vadami. 	<p>Kochová, K., Schaefferová, M. (2015). Dítě s postižením zraku: rozvíjení základních dovedností od raného po školní věk. Vyd. 1. Praha: Portál.</p> <p>Kudelová, I., Květoňová, L. (1996). Malé dítě s těžkým poškozením zraku. Brno: Paido.</p> <p>Moravcová, D. (2007). Zraková terapie slabozrakých: jak efektivně využít slabý zrak. Vyd. 1. Praha: Triton.</p> <p>Moleman, Y., E. G. C. van den BROEK a Ans van Eijden. (2015). Rosteme hrou: vývoj a podpora hry dětí se zrakovým postižením. Přeložili Alžběta Havlíková, A. Jílek, J. Praha: Raná péče EDA.</p> <p>Nielsenová, L. (1998). Učení zrakově postižených dětí v raném věku. Praha: ISV.</p> <p>Opatřilová, D., Nováková, Z. (2012). Raná podpora a intervence u dětí se zdravotním postižením. 1. vyd. Brno: MU.</p>
Okruh SZZ: 15	Aplikační a portfoliový úkol	Vybraná literatura
Dítě se zrakovým postižením raného věku (charakteristika, specifické potřeby, možnosti podpory a intervence)	<ul style="list-style-type: none"> • Charakterizujte potřeby dítěte raného věku s těžkým postižením zraku v kontextu jeho vývoje • S jakými poradenskými službami mohou spolupracovat rodiče/zákonní zástupci dítěte? 	<p>Kochová, K., Schaefferová, M. (2015). Dítě s postižením zraku: rozvíjení základních dovedností od raného po školní věk. Vyd. 1. Praha: Portál.</p> <p>Moleman, Y., E. G. C. van den BROEK a Ans van Eijden. (2015). Rosteme hrou: vývoj a podpora</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Co považujete za klíčové v podpoře dítěte raného věku s postižením zraku? 	<p>hry dětí se zrakovým postižením. Přeložili Alžběta Havlínová, A. Jílek, J. Praha: Raná péče EDA. Nielsenová, L. (1998). Učení zrakově postižených dětí v raném věku. Praha: ISV.</p> <p>Opatřilová, D., Nováková, Z. (2012). Raná podpora a intervence u dětí se zdravotním postižením 1. vyd. Brno:MU.</p>
--	---	--

Okruh SZZ: 16	Aplikační a portfoliový úkol	Vybraná literatura
<p>Dítě se zrakovým postižením předškolního věku (charakteristika, specifické potřeby, možnosti podpory a intervence)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Charakterizujte osobnost dítěte předškolního věku a potřeby dítěte daného věku s postižením zraku. • Popište časté příčiny narušeného zrakového vnímání v předškolním věku (zrakové postižení; poruchy binokulárního vidění bez postižení zraku) • Uveďte doporučení pro materiály a pomůcky pro práci a hru s dítětem s postižením zraku v předškolním věku • Uveďte klíčové oblasti podpory rozvoje dítěte s postižením zraku v prostředí mateřské školy. 	<p>Kochová, K., Schaefferová, M. (2015). Dítě s postižením zraku: rozvíjení základních dovedností od raného po školní věk. Vyd. 1. Praha: Portál, 2015. 174 s. ISBN 9788026207825.</p> <p>Moleman, Y., E. G. C. van den BROEK a Ans van Eijden. (2015). Rosteme hrou: vývoj a podpora hry dětí se zrakovým postižením. Přeložili Alžběta Havlínová, A. Jílek, J. Praha: Raná péče EDA. Nielsenová, L. (1998). Učení zrakově postižených dětí v raném věku. Praha: ISV.</p>

Okruh SZZ: 17	Aplikační a portfoliový úkol	Vybraná literatura
<p>Dítě se zrakovým postižením školního věku (charakteristika, specifické potřeby, možnosti podpory a intervence)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Charakterizujte dítě mladšího/ staršího školního věku s postižením zraku s ohledem na jeho specifické potřeby 	<p>Helus, Z. (2009). Dítě v osobnostním pojetí: obrat k dítěti jako výzva a úkol pro učitele i rodiče. 2., přeprac. a rozš. vyd. Praha: Portál.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Uvedte na konkrétním příkladu, jak lze podpořit školní/ třídní klima pro přijetí žáka s postižením zraku 	Vágnerová, M. (1995). Oftalmopsychologie dětského věku. Praha: Karolinum.
--	--	---

Okruh SZZ: 18	Aplikační a portfoliový úkol	Vybraná literatura
Adolescence a dospělost osoby se zrakovým postižením	<ul style="list-style-type: none"> • Specifikujte adolescenta/dospělého člověka se zrakovým postižením se zřetelem na specifické potřeby(zvolte věk a stupeň postižení na konkrétním příkladu) • Jak lze podpořit profesní přípravu a volbu povolání žáků/studentů s postižením zraku? • V jakých oblastech kvality života můžeme sledovat negativní vliv postižení zraku v daném věku? 	Čálek, O., Cerha, J., Holubář, Z. (1991). Vývoj osobnosti zrakově těžce postižených. 2. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství. Helus, Z. (2009). Dítě v osobnostním pojetí: obrat k dítěti jako výzva a úkol pro učitele i rodiče. 2., přeprac. a rozš. vyd. Praha: Portál. Říčan, P. (2014). Cesta životem: [vývojová psychologie] : přepracované vydání. 3. vyd. Praha: Portál.

Okruh SZZ: 19	Aplikační a portfoliový úkol	Vybraná literatura
Podpora poskytovaná škole vzdělávající žáka s postižením zraku	<ul style="list-style-type: none"> • Jmenujte, kdo poskytuje poradenství pedagogům vzdělávajícím žáka s postižením zraku • V jakých oblastech je zásadní podpora pedagogů vzdělávajících žáky se zrakovým postižením? 	Kucharská, A. et al. (2007). Obligatorní diagnózy a obligatorní diagnostika ve speciálněpedagogických centrech. Praha: Institut pedagogicko psychologického poradenství ČR. Vítková, M. (2004). Otázky speciálně pedagogického poradenství. 2. vyd. Brno: MSD, spol. s.r.o.

Okruh SZZ: 20	Aplikační a portfoliový úkol	Vybraná literatura
<p>Podpora poskytovaná rodině dítěte s postižením (reakce rodičů na postižení, sourozenci postiženého jedince, postižení jako náročná životní situace – techniky řešení).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Charakterizujte rodinu dítěte s postižením jako systém. • Popište proces akceptace postižení dítěte rodiči (vlastního postižení) a faktory, které tento proces ovlivňují. • Jakým způsobem ovlivňuje přítomnost dítěte s postižením rodinné vztahy a vztahy se sourozenci? • Jakými způsoby mohou být posilovány pozitivní vazby v rodině a osobnost člověka s postižením? 	<p>Hájek, K. (2012). Práce s emocemi pro pomáhající profese: tělesně zakotvené prožívání. Vydání třetí. Praha: Portál.</p> <p>Helus, Z. (2009). Dítě v osobnostním pojetí: obrat k dítěti jako výzva a úkol pro učitele i rodiče. 2., přeprac. a rozš. vyd. Praha: Portál.</p> <p>Hradilková, T. (2018). Praxe a metody rané péče v ČR: průvodce sociálním modelem. Praha: Portál.</p> <p>Straussová, R. Knotková, M. (2011). Průvodce rodičů dětí s poruchou autistického spektra: jak začít a proč. Praha: Portál.</p> <p>Vágnerová, M. (2012). Psychopatologie pro pomáhající profese. Vyd. 5., rozš. a přeprac. Praha: Portál.</p>